

Vicent Usó ha dedicat deu anys a la redacció de la seva última novel·la QUIM PUIG

LES VEUS I LA BOIRA
Vicent Usó

Premi Alfons el Magnànim
Editorial: Bromera
Alzira, 2015
Pàgines: 356
Preu: 19,95 euros

CANYA O MITJANA
Solé Serrat

Editorial: La Magrana
Barcelona, 2016
Pàgines: 190
Preu: 9,95 euros

Dues boires

Avui toca una obra cuinada a foc lent durant anys i una altra que manté la vigència dues dècades i mitja després de ser publicada. I totes dues unides per la boira, en una la climatològica i la que provoquen els replecs de la memòria, i en l'altra... l'etílica i cocaïnica.

Vicent Usó és un orfebre literari. Esmerça tantes hores com calgui a construir l'univers que li convé en cada novel·la. Es documenta, escriu amb calma, reescriu sense descans. A canvi demana una lectura reposada, que premeu atenció als molts detalls que enriqueixen la narració i l'estil.

A *Les veus i la boira*, la catorzena novel·la que publica, ofereix una polifonia en què diversos personatges, a través d'una mena de monòlegs, ens narren uns fets conservant el registre i vocabulari de la seva parla, amb accents valencians i balears. Arqueologia lingüística impecable. Tot i que l'obra té moltes més virtuts (ha trigat més de deu anys a arribar a la versió final), aquest treball idiomàtic és l'aportació més personal.

Una altra és descobrir, als que no n'hagin sentit a parlar, les illes Columbretes. Si fem una línia recta entre Castelló de la Plana i Palma de Mallorca, a un quart de camí (a uns 60 quilòmetres de Castelló) hi ha un grup d'illots d'origen volcànic, l'escenari principal de la novel·la, on només hi ha un far i on van fondejar al llarg dels segles tota mena de mariners amb tota mena de *negocis*.

A través de la recerca del periodista Mateu Sequeral, que comença a finals de la dècada del 1990, en què reprèn la del seu pare, i sempre narrat per una dotzena de personatges, Usó ens ofereix una història amb amors, traïcions, mentides, mort i silenci, tot envoltat de la boira de la condició humana. Ens mostra postals de la Guerra Civil i la postguerra, del *boom* turístic a Mallorca. Setanta anys d'història a través d'aquestes veus tan diferenciades recollides en entrevistes, cartes, retalls de diari... Com a *Rashomon*, la suma de mirades conforma, a més de la història sabuda, la del misteri d'unes morts i, en especial, de les Columbretes, un personatge més, que ens explica molt sense parlar.

Vicent Usó (Vila-real, 1963) ja havia viatjat al passat, i més remot, a *La mirada de Nicodemus*, ja havia narrat combinant veus a *La mà de ningú* i ja havia guanyat

L'obra d'Usó passa a les illes Columbretes

premis (dos cops finalista del Sant Jordi, amb *Les ales enceses* i *El músic del bulevard Rossini*) com l'Andròmina amb *Crònica de la devastació*, una magnífica i preciosista novel·la sobre la guerra i els seus efectes. Ja ho havia fet, deia, sí, però sempre se supera, sempre millora.

També amb boira de fons dins la trama (la mental provocada per la ingesta d'alcohol i altres substàncies), La Magrana ha reeditat la novel·la del 1989 *Canya o mitjana*, sense cap motiu aparent més enllà d'un *rescat* merescut perquè, sense ser una gran obra en sentit absolut (com el 99% en els darrers mil anys), atresora unes virtuts que posades en el mercat actual encara creixen més. Els autors són Ramon Solé (Barcelona, 1953), guitarrista i propietari (amb Pere Pina) des del 1977 del bar Almirall, conegut per la seva bella estètica modernista i escenari de bona part de la novel·la, i el periodista Carles Serrat (Barcelona, 1961). El 1992 van publicar la segona i, si no m'equivoco, última novel·la a quatre mans, *El fill de la Lola*.

Canya o mitjana narra les peripècies del jove tortosí Ricard que, sense ofici ni benefici, accepta l'oferta d'un antic amic per dur un bar a Barcelona. Allà ja hi treballa el Cholo, un cambrer també jove que iniciarà Ricard en el consum de cocaïna. Fins més enllà de mitja novel·la la trama és el dia a dia de Ricard al bar, consumint alcohol i cocaïna i lligant amb dues dones molt atractives. A partir d'aquí la trama s'accelera amb l'entrada de traficants d'heroïna, un policia a punt de jubilar-se, un clan gitano, un grup de templers, algun assassinat i la plàcida vida de la Montserrat, la tortuga que el Ricard ha comprat a les Rambles.

Les virtuts passen per l'ambientació, que és dels vuitanta en petits detalls, sense abusar, com podria passar si fos escrita ara, en què referents, marques i modes de l'època sovintejarien per demostrar la tasca de documentació. És políticament in-

correcta en diversos sentits: masclista, homòfoba, racista, fa apologia del consum de drogues... i això, de tant en tant, és un glop d'aire fresc. Com que està narrada en primera persona i present, manté un ritme molt alt. Els diàlegs funcionen perfectament i els personatges es fan entranyables. Fins i tot la correcció i el registre d'un català de fa 27 anys surt ben parat. El fil de la trama és prim i la resolució de tot plegat força precipitada, però importa poc perquè *Canya o mitjana* permet passar una estona molt divertida, sense complexos ni additius afegits, natural i espontània.

Dues obres es podria dir que oposades, recomanables totes dues, per entrar sense por en dues menes de boires. *